

Karlskirche met sculptuur Henry Moore

Sacherzeitung in Hotel Sacher

Zicht op Stephansdom

Stedenprofiel: Wenen

Roos van Put Zeg je Wenen, noem je in één adem Schiele, Kokoschka, Mozart, klassieke muziek. Sissi, keizerin van Oostenrijk, het Habsburgse rijk; het huidige Wenen ademt nog altijd een imperiale sfeer. Sommige Oostenrijkers, zo beweren insiders, leven en denken nog alsof ze in het keizerrijk zijn. Het in rangen en standen ordenen, het wel of niet van adel zijn, speelt nog steeds een rol bij sommige lieden in eigentijds Wenen. Een hiërarchisch bewustzijn en galante omgangsnormen kenmerken de Oostenrijkse heren. Wil je je een dame voelen, ga dan eens uit met een typisch Weense heer. Deuren worden voor je opgehouden en dan realiseer je je dat het de hoogste tijd is de handkus weer in Nederland in te voeren. Maar Wenen is meer dan dat. Het hedendaagse klimaat krijgt meer en meer kleur. Zeker de laatste tien jaar.

Een aardig voorbeeld illustreert wellicht het Mozartjaar (2006), waarin niet zozeer de nadruk lag op alleen maar klassiek, maar waarin artistiek leider Peter Marboe, een voormalige wethouder cultuur, ook veel ruimte gaf aan de jonge wereldberoemde percussionist Martin Grubinger evenals aan elektronische muziek. Het Music Information Centre Austria (M.I.C.A.) in Wenen, bestiert door Peter Rantaša, speelde hierin een belangrijke rol. Maar klacht van Rantaša is nog steeds dat Wenen geen enkel theater heeft voor nieuwe muziek, groepen zijn gedwongen op geleende plekken op te treden. Daar ligt dus nog een taak voor het Weense gemeentebestuur.

MODE EN BEELDDE KUNST

Op het gebied van mode begint Wenen steeds meer mee te tellen. De laatste tien jaar is er een toename van het aantal jonge ontwerpers. De bekendste ontwerper is de in Istanbul geboren, maar in Wenen getogen Atil Kutoglu, die met zijn supervrouwelijke kleding, inmiddels de harten van veel *fashion victims* heeft veroverd. Zijn werk is ondertussen over de hele wereld te koop. Kutoglu behoort tot de gevestigde orde. Meer in de categorie jong en aanstormend op het internationale terrein maar vermaard in Wenen, is Elfenkleid. Alleen al vanwege de naam wil je zien wat voor ontwerpen dit zijn. Annette Prechtl en Sandra Thaler zijn de dames achter dit label. De

Wiener Secession

Leopold Museum

Kunsthalle

Kunstenaarsinitiatief Swinger_ raumaufzeit

Videozaal Tanzquartier

Straatbeeld Wenen

kleding zou je het beste kunnen omschrijven als 'easy elegant'. Sobere kleuren, heldere lijnvoering in de kleding met een klein afwijkend detail. Een T-shirt met veel te lange mouwen bijvoorbeeld kun je op verschillende manieren dragen. Ofwel je legt rolt de omgeslagen mouwen rondom je pols en voorziet ze van een fraaie knoop. Of je trekt de mouw geheel op, waardoor plooiën op de arm ontstaan. Telkens zie je er anders uit, voor hetzelfde geld. Elfenkleid is niet extreem duur. Het hier beschreven T-shirt kost 140 euro. Ga je in de opruiming, krijg je 40% korting. Meer uitbundige mode is te vinden bij de Prezenger Fashion Store, homme + femme. Ze verkopen Michiko Koshino, Ra-Re, True Religion, Geospirit, Alexander McQueen Puma Sneakers e.a. Ontwerpen van grote namen dus maar ook van jong aanstormend talent. Deze winkel is te vinden in de Schleifmühlgasse. Wat niet alleen een leuke straat is door de mode- en vintagewinkeltjes, maar ook vanwege de vele terrassen met creatief ogend publiek. De academie van beeldende kunsten ligt in deze wijk, wellicht verklaart dat het relatief jonge publiek op de terrassen.

In deze straat bevinden zich enkele van de toonaangevende Weense galeriën. Die zijn gehuisvest in panden waar je aan de buitenkant veronderstelt dat het een nogal klein gebouw moet zijn, maar hier kom je, eenmaal binnen, snel op terug. Georg

Kargl, Christine König Galerie en Engholm Engelhorn zijn de drie grootste in deze straat. In een ander gebied van de stad, midden in het centrum, bevindt zich Galerie Dana Charkasi, geleid door de gelijknamige eigenaresse. Een bijzondere galerie, vooral omdat deze is gehuisvest in één van de oudste gebouwen van de stad, Griechenbeisl, gelegen in een voormalige Griekse wijk. Haar galerie ligt boven deze toeristische herberg, met op een van de muren de handtekening van Mozart. Je moet even wat moeite doen om de galerie van Dana Charkasi te vinden. Deze is te bereiken via een trap, doorlopen totdat je het naambord van de galerie ziet. Charkasi heeft naast haar galerie enkele ruimtes die zij heeft omgedoopt tot 'Archiv'. Haar familie was een van de grootste kunstverzamelaars van het land. Voorvaders waren bevriend met grote kunstenaars zoals Kokoschka en Schiele. Generaties daarna hebben altijd een galerie gehad op de plek waar Dana Charkasi nu haar galerie heeft. In haar 'Archiv' zijn kopieën van brieven tentoongesteld, van genoemde kunstenaars aan haar overleden familieleden. Ook zijn kopieën van werken te zien die nog in familiebezit zijn. Zoals 'Frau im Morgenrock' van Egon Schiele. Werkelijk een verborgen juweeltje in de stad.

Net zo bijzonder zijn de kunstenaarsinitiatieven. Een fenomeen dat eigenlijk pas een jaar of tien in

Wenen bestaat en nog bescheiden in omvang is. Niettemin kent Wenen een undergroundcircuit van broedplaatsen. De belangrijkste zijn: Dreizehnzwei, Auto, Basement en SWINGER_raumaufzeit. Niet allemaal even gemakkelijk te vinden en de programmering is nogal ad hoc. Raadzaam dus om even internet te raadplegen voordat je gaat kijken. 'Dreizehnzwei' wordt geleid door David Komary, die in de stad wordt geroemd vanwege zijn kunsttheoretische verhandelingen over hedendaagse kunst. Het initiatief is klein maar heeft een sterke internationale programmering. De moeite waard is ook 'Auto'. Beetje uit de route, op de rand van het centrum, maar niettemin geen verloren tijd. 'Auto' staat in Wenen bekend als de meest anarchistische club, met name omdat zij zich enorm afzetten tegen het gevestigde circuit van commerciële galeriën. 'Basement' brengt veelal kunst uit Azië en Centraal Europa. Installaties, video's, films. En ook hier moet je even wat moeite doen; aanbellen, door een gang geleid worden, over een binnenplaats, een donkere kelder in.

Op het gebied van musea is Wenen uiterst goed georganiseerd. In het Museumsquartier liggen vrijwel de belangrijkste musea voor de liefhebber van moderne en hedendaagse kunst bij elkaar: het Leopold Museum, de Kunsthalle Wien, het MUMOK en het ZOOM (museum voor kinderen).

Cafe Diglas

Detail straatbeeld Wenen

Albertina

Galerie Dana Charkasi

Cafe Pruckel

Standbeeld Mozart

TANZQUARTIER

Eveneens gevestigd in dit kwartier is het Tanzkwartier. Dé plek voor eigentijdse dans in Wenen, met aan het roer Sigrid Gareis. Het Tanzkwartier heeft naast studio's (drie) voor professionals een bibliotheek die toegankelijk is voor publiek. Even bellen voor een afspraak. Naast een werkplek verschaffen voor dansers en choreografen verricht het instituut onderzoek. Bijvoorbeeld naar nieuwe media en dans. Het Tanzkwartier geeft lezingen, houdt workshops en haalt grote internationale namen binnen de danswereld naar Wenen. Zo organiseerde het instituut zogenaamde 'Boekarest Dagen'. Jonge choreografen werden uitgenodigd. Mooie manier om kennis te maken met onbekende namen. Ook wordt samenwerking gezocht buiten de dans. Met curatoren uit de beeldende kunst, modeontwerpers; grenzen worden continu verkend en verlegd. In Wenen geniet het Tanzkwartier veel aanzien, met name door de experimentele benadering. Het is raadzaam de website te raadplegen om inzage te krijgen in het volledige programma.

Recht tegenover het Museumskwartier ligt het Kunsthistorisch Museum. Hier is de keizerlijke kunstcollectie ondergebracht. Met vanzelfsprekend grote namen: Rubens, Rembrandt, Pieter Brueghel de Oudere, Titiaan, Albrecht Dürer, Arcimboldo, Lucas Cranach de Oudere. Dagenlang

kun je er kijken. Succesnummer in Wenen is het Albertina, gelegen in hartje van de stad, vlakbij Hotel Sacher waar de befaamde Sachertorte wordt geserveerd. In het Albertina bepaalt een rijke programmering – veelal voor een breed publiek – het kunstbeleid. Met in de vaste collectie een grote verzameling van Albrecht Dürer en Gustav Klimt. Wenen is Wenen niet zonder de Wiener Secession, waar de wereldberoemde Beethovenfries van Gustav Klimt nog altijd veel toeristen trekt. Het gebouw is ontworpen door Joseph Maria Olbrich. WO II heeft het gebouw niet veel goed gedaan. Het interieur werd deels geroofd en pas decennia na het einde van WO II is het gebouw in ere hersteld. Blikvanger is natuurlijk het dak.

In deze omgeving ligt ook de Karlskirche, gebouwd tussen 1715 en 1737 ter ere van Karl Borromeo (beschermheilige van de pest). Wenen was verlost van deze gruwelijke ziekte en de katholieke stad wilde een teken van dank neerzetten. Johann Fischer von Erlach is de architect. Natuurlijk is een bezoek aan dit barokke meesterwerk een absolute 'must'. Maar misschien even zo aangenaam is het om aan de rand van de vijver te vertoeven. Het is een verzamelpaats van allerhande liederen. Met mooi zicht op het beeldhouwwerk van Henry Moore in de vijver, kom je hier in het zonnetje met een ijsje helemaal tot rust. Wenen is weliswaar een grote stad, maar veel is te lopen, met maxi-

maal een uur tussen de verschillende bezienswaardigheden.

Tussen de verschillende kerken, musea, galeries en kunstenaarsinitiatieven door kun je vrijwel op elke straathoek een Weens taartjesetablisement vinden. Soms zoeter dan zoet, maar werkelijk onweerstaanbaar. Wenen staat al jarenlang bekend om de koffiehuiscultuur. Men drinkt graag koffie buitenshuis en het is vrijwel ondenkbaar om daar geen taartje bij te nemen. Ga op een terras zitten en tel voor de grap welke tafeltjes aan de taartjes zitten. Pas je je aan de Weense normen aan, neem je twee kilo extra mee naar huis. Maar dat mag de pret echt niet drukken. Wenen laat zich niet zomaar zien binnen een lang weekend (van vier dagen). De stad is groot en er is ontzettend veel te beleven. Op alle culturele terreinen. Verscheidene bezoeken zijn dus noodzakelijk om Wenen werkelijk te ontdekken.

Met dank aan Dana Charkasi, eigenaar Galerie Dana Charkasi te Wenen, Erwin Kubesch, ambassadeur van Oostenrijk in Nederland, Peter Marboe, artistiek leider Mozartjaar 2006.

KUNSTENAARSINITIATIEVEN & GALERIES

Galerie Dana Charkasi, www.dana-charkasi.com
Galerie Engholm Engelhorn, www.engholmengelhorn.com
Galerie Grita Insam, www.galeriergritainsam.at
Galerie Meyer Kainer, www.meyerkainer.com
Galerie Georg Kargl, www.georgkargl.com
Galerie Christine König, www.artfacts.net/koenig, www.kunstnet.at/koenig
Galerie Krinzinger, www.galerie-krinzinger.at
Galerie Gabriele Senn, www.galeriesenn.at
Een galeriefolder is te verkrijgen bij alle musea en bij alle galleries. Hierin zijn echter niet de kunstenaarsinitiatieven opgenomen. Het is raadzaam hiervoor eerst internet te raadplegen omdat de programmering ad hoc is.

KUNSTENAARSINITIATIEVEN

Dreizehnzwei, www.dreizehnzwei.net
Auto, www.parking-lot.org
Basement, www.cml-katalyst.com
SWINGR_raumaufzeit, www.swingr.be.tt
Veel kunstenaarsinitiatieven zijn te vinden in de Grundsteingasse. In elk kunstenaarsinitiatief is een plattegrond te krijgen met daarop de locaties en nummers in de straat. Zie ook www.grundstein.at

In het hedendaagse 'rijtje' mag natuurlijk de Generali Foundation niet missen. Een kunstbedrijfcollectie die zich op artistiek inhoudelijk gebied wezenlijk onderscheidt van die van Nederlandse bedrijfscollecties. Geen hapklare brokken en geen schilderijen waar het esthetische een grote rol speelt, maar kunstwerken die aanzetten tot reflectie. In overwegend videokunst, film en fotografie doen kunstenaars veelal sociaal maatschappelijke en soms politiek getinte uitspraken. Zij vragen en bevragen, hun werken confronteren en ontregelen. <http://foundation.generali.at>.

MUSEA

Natuurlijk is een stad als Wenen rijk aan musea. Te veel om op te noemen. Niet te missen is vanzelfsprekend het Museumsquartier. Hier zijn gevestigd het Leopold Museum, de Kunsthal Wien, het MUMOK en het ZOOM (museum voor kinderen). Recht tegenover het Museumsquartier ligt het Kunsthistorisch Museum. Vergeet natuurlijk de Wiener Secession niet, www.secession.at, met een goede programmering op het gebied van actuele kunst. Het gebouw zelf is een juweeltje op zich. In het Belvédère kun je jezelf dagenlang zoet houden. En in het Albertina, gelegen in hartje Wenen, bepaalt een rijke programmering – veelal voor een breed publiek – het kunstbeleid. Met in de vaste collectie een grote verzameling van Albrecht Dürer en Gustav Klimt. Het Museum für Angewandte Kunst (MAK) heeft een beroemde collectie, mis hier de museumwinkel en het aangrenzende restaurant niet.

WINKELN, MODE EN VINTAGE

Wenen heeft veel te bieden op het gebied van winkelen en mode. Naast de grote bekende straten rondom de Stephansdom – zoals Graben – kent de stad een paar verborgen plekken waar zowel kleding van jonge ontwerpers is te vinden als vintage en outlets. De leukste ontwerpsters opereren onder de naam Elfenkleid. Annette Prechtel en Sandra Thaler zijn de dames achter dit label. De kleding zou je het beste kunnen omschrijven als 'easy elegant'.

Gabarage

Sobere kleuren, heldere lijnvoering in de kleding met een klein afwijkend detail. Elfenkleid is te vinden in de Margaretenstrasse 39/3-4, www.elfenkleid.com.
Vintage en nostalgische mode is te vinden bij Ingrid Raab, aan de Schleifmühlgasse 15a, www.vintageflo.com.

In dezelfde straat op nummer 4 bevindt zich Prezenger Fashion Store, homme + femme. Ze verkopen Michiko Koshino, Ra-Re, True Religion, Geospirit, Alexander McQueen Puma Sneakers e.a. Ontwerpen van grote namen en van jong aanstormende talent in de mode, www.prezenger.com. De designeroutlet van dezelfde winkel is te vinden aan de Favoritenstrasse nr. 2. Op nummer 6 in de Schleifmühlgasse is een ontwerperswinkel voor tassen: Gabarage, up-cycling design, www.gabarage.at. Voor de schoenverslaafde: Shu! Gevestigd aan de Neubaugasse 34. De grote naam in Wenen op het gebied van mode is vandaag de dag Atil Kutoglu, een Turkse-Oostenrijkse ontwerper. Zie www.atilkutoglu.com.

Hundertwasserhaus

ETEN EN DRINKEN

Dat Oostenrijkers van lekker eten houden is wereldwijd bekend. Niet alleen vind je allerhande patisserieën in Wenen maar ook restaurants met typische gerechten uit de Weense keuken, diverse Aziatische restaurants, Italiaanse, Marokkaans. De keus is oneindig. Daarom hier een kleine selectie.
Figlmüller, Immervoll; traditionele Weense keuken. Eerst genoemd is befaamd vanwege de beste Wiener Schnitzel. Plachutta, in de Wollzeile, nr. 38. Bekend vanwege de Tafelspitz. Hierbij

wordt appelmoes geserveerd met mierikswortel er door heen. Je moet er van houden. De gebakken aardappel (Rösti) smaakt daarentegen naar meer. Umar, gevestigd aan de Naschmarkt, Stand 38-39, nauwelijks anderhalf jaar open, maar nu al de meest gewilde plek voor vis.
Aux Gazelles, Marokkaanse keuken. Achter het restaurant bevindt zich een Hammam, te vinden in de Rahlgasse, www.auxgazelles.at
Expedite; Italiaans, specialiteiten uit Liguria. Open voor lunch en diner. Bevindt zich in het eerste district, maar in een achterafstraatje, te weten in de Wiesinger-Ecke Biberstrasse. Bij weinig toeristen bekend, www.expedite.net
De lekkerste Sachertorte: in Hotel Sacher.
Cafe Diglas, Wollzeile, leuk koffiehuis en Cafe Prückel.

THEATER

In Wenen bezoek je als het enigszins mogelijk is de opera. Theaterconcert en operaliefhebbers hebben keus genoeg. Een selectie uit het theateraanbod: de Staatsoper, het Konzerthaus, Theater an der Wien, Musikvereinsgebäude, Burgtheater, Volkstheater, Theater in der Josefstadt, Vienna's English Theater (voor wie geen Duits verstaat). Verder natuurlijk niet te missen: de Wiener Festwochen. Met dans en theater. Het Tanzquartier ligt in het Museumsquartier. De plek voor eigentijdse dans in Wenen. Heeft naast studio's voor professionals een bibliotheek die toegankelijk is voor publiek. Even bellen voor een afspraak.

OVERIG

Hundertwasserhaus. Een geweldig vormgegeven huis, ontworpen door Friedensreich Hundertwasser. Heb je genoeg van hedendaagse en moderne kunst, is het wegvlugten in de diverse kerken die Wenen rijk is een verademing. Van een Franciscaanse kerk tot de meest beroemde Stephansdom en de barokke Karlskirche. Er is keus genoeg.
Bioscoop met filmhuisprogramma: Gartenbaukino aan de Parkring.

WEBSITES, CULTURELE AGENDA'S, TIJDSCHRIFTEN

www.wienguide.at, www.viennaconcerts.com, www.wenen.nl,
www.wenenreisforum.nl
Tijdschriften/Gidsen: Wien Live, Das Stadtmagazin.